

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 25.05.1979, sp. zn. 3 Cz 31/79, ECLI:CZ:NS:1979:3.CZ.31.1979.1

Číslo: 5/1981

Právní věta: Zodpovednosť chovateľa za škodu spôsobenú domácky chovaným zvierateľom treba posúdiť podľa ustanovení § 415 a § 420 O. z., a to z hľadiska potrebného dozoru nad chovaným zvierateľom.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 25.05.1979

Spisová značka: 3 Cz 31/79

Číslo rozhodnutí: 5

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Doprava, Náhrada škody, Odpovědnost za škodu

Předpisy: 40/1964 Sb. § 415
§ 420

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobkyňa sa domáhala, aby súd zaviazal žalovaného zaplatiť jej sumu 14 487,50 Kčs ako náhradu škody, ktorú jej žalovaný spôsobil na zdraví, keď ako povozník konského poťahu v obci L. 10. 6. 1975 pri vychádzaní na hlavnú cestu, po ktorej prechádzali motorové vozidlá, nezvládol splašeného koňa, ktorý žalobkyňu idúcu po ľavej strane cesty zrazil. Uvádza, že žalovaný používa tohto koňa na poťah už dlhší čas a musel vedieť, že ako slabý a chorľavý človek koňa neovláda. Tým zanedbal mieru a spôsob starostlivosti a primeraného dozoru a porušil tak povinnosti uvedené v ustanovení § 415 O. z. Zodpovedá preto za škodu podľa ustanovenia § 420 ods. 1 O. z.

Okresný súd v Poprade zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyňi sumu 14 487,50 Kčs po zistení, že žalovaný nekonal tak, aby mohol zabrániť škode; žalovaný mal vzhľadom na svoje skúsenosti pri chove koní predpokladať, že môže dôjsť k situácii, aká nastala, a bolo preto potrebné zvýšiť dozor nad koňom. Súd prihliadol aj na vek žalovaného (70 rokov), ako aj na to, že ten istý kôň už raz žalovanému v minulosti ušiel, takže vyžadoval zvýšený dozor. Súd bol preto toho názoru, že je daná zodpovednosť žalovaného za škodu podľa ustanovení § 415 a § 420 ods. 1 O. z. Spoluzavinenie žalobkyne nezistil.

Na odvolanie oboch účastníkov Krajský súd v Košiciach potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa; bol takisto toho názoru, že žalovaný ako dlhoročný chovateľ koní musel v kritickej situácii predpokladať uvedenú reakciu koňa, ktorý mal iba dva roky.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že týmto rozsudkom odvolacieho súdu bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Podľa ustanovenia § 420 ods. 1 a 2 O. z. občan zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti; zodpovednosti sa zbaví, ak preukáže, že škodu nezavinil. Zavinenie patrí k základným znakom všeobecnej zodpovednosti občana za škodu, pričom toto zavinenie sa predpokladá. Občan teda musí v takom prípade preukázať, že škodu nezavinil. Táto prezumpcia zavinenia sa vzťahuje iba na zavinenie nedbalostné; stačí však, ak sú dané skutočnosti, ktoré svedčia o tom, že ide o nedbanlivosť nevedomú. Škodca nevedel, že svojím konaním môže poškodiť zdravie alebo majetok druhého, hoci o tom vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol; takto je definované nedbalostné zavinenie napr. v ustanovení § 5 písm. b) Trestného zákona 1), z ktorého treba vychádzať, keďže Občiansky zákonník (zákon č. 40/1964 Zb.) pojem zavinenia, jeho formy a druhy nevymedzuje.

Z týchto zásad treba vychádzať aj vtedy, ak škoda bola spôsobená domácky chovaným zvieratom. Aj tu platí všeobecne predpokladané zavinenie s možnosťou vyvinenia sa v zmysle ustanovenia § 420 ods. 2 O. z., ak občan ako chovateľ, ktorý zviera živí, opatruje a má nad ním dozor, preukáže, že škodu nezavinil (napr. že si ju spôsobil sám poškodený alebo tretia osoba, alebo že vznikla náhodou, ak k uplatneniu tejto náhody sám zavinené nevytvoril podmienky). Z týchto hľadísk súdy oboch stupňov v prejednávanej veci zodpovednosť žalovaného za škodu dôsledne neposudzovali a nevykonali potrebné dokazovanie.

Pokiaľ oba súdy vyvodili zavinenie žalovaného z toho, že „nedodržel všetky povinnosti vyplývajúce z jeho dozoru nad zvieratom tak, aby predišiel škode, čo podľa všeobecných skúseností starostlivou opaterou a riadny dozorom mohol urobiť, žalovaný má 70 rokov, kôň mu už raz ušiel, pričom išlo o koňa štekliového, čo si vyžadovalo zvýšený dozor žalovaného“, na tomto závere sa súdy obidvoch stupňov ustálili bez náležitého dokazovania a vyhodnotenia vykonaných dôkazov v zmysle ustanovenia § 132 O. s. p. Svedok P. H. tieto svoje poznatky o negatívnych vlastnostiach koňa vrátane toho, že už raz žalovanému ušiel, nenadobudol vlastným priamym pozorovaním, ale len z počutia od iných osôb, a naproti tomu ďalší svedkovia A. K. a T. B., žijúci v tej istej obci ako žalovaný, a terajší vlastníci tohto koňa J. Č. v svojich výpovediach potvrdzovali naopak, že kôň je pokojný, dobrý a krotký a že nemali nikdy pocit, že by bol „šteklivý“ a že to ani v obci nepočuli.

Tieto závažné rozpory vo vykonaných dôkazoch ponechali súdy obidvoch stupňov bez povšimnutia a objasnenia a pri hodnotení vykonaných dôkazov sa nimi nezaoberali, hoci to bolo ich povinnosťou (§ 157 ods. 2 O. s. p.). Za súčasného stavu dokazovania javí sa preto ako nedostatočne podložené závery súdov obidvoch stupňov o tom, že kôň mal uvedené negatívne vlastnosti, čo malo viesť žalovaného k zvýšenej opatrnosti.

Žalovaný popieral, že by zanedbal potrebný dozor nad koňom a že by pre svoj vek alebo chorobu nebol schopný koňa zvládnuť. Túto jeho obranu súdy však nevzali do úvahy a nevykonali v tomto smere žiadny dôkaz, a to ani dopytom na obvodné zdravotné stredisko, aký je zdravotný stav žalovaného, či sa liečil na nejakú chorobu majúcu súvis s prípadným znížením jeho fyzických a duševných schopností vo vzťahu k jeho spôsobilosti bezpečne viesť konský záprah a pod.

Pri rozpornosti a neúplnosti doteraz vykonaných dôkazov nebolo preto možné urobiť bezpečné závery o zodpovednosti žalovaného v zmysle ustanovenia § 415 ods. 1 a § 420 ods. 1 O. z., a to ani pokiaľ ide o úvahu odvolacieho súdu, že žalovaný ako dlhoročný chovateľ koní mal predvídať reakciu zvierata v kritickej situácii a ak tak nekonal, porušil svoju právnu povinnosť.

Vykonať všetky potrebné dôkazy o zodpovednosti žalovaného a prípadne aj o zbavení sa tejto zodpovednosti bolo o to viac potrebné, keď trestné stíhanie žalovaného bolo zastavené na základe zistenia okresného prokurátora v Poprade (Pv 953/75), že „kôň bol pokojný, nikdy sa predtým auta nebál a žalovaný nemohol preto predpokladať, že keď okolo neho bude prechádzať motorové vozidlo, kôň sa zľakne, keďže v minulosti sa tak nikdy nestalo“.

Aj keď v občianskom súdnom konaní je v zmysle ustanovenia § 135 ods. 1 O. s. p. súd viazaný výslovne len odsudzujúcim rozsudkom vynesným v trestnom konaní, nemôže sa ponechať celkom bez povšimnutia aj toto rozhodnutie o zastavení trestného stíhania žalovaného, ktoré bolo založené na tom, že orgány činné vo vyšetrovaní považovali na základe nimi vykonaných dôkazov za preukázané, že žalovanému nemožno vytýkať zavinenie v zmysle ustanovení Trestného zákona vo vzťahu k ublíženiu na zdraví žalobkyni.

Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd tým, že potvrdil ako správny rozsudok súdu prvého stupňa napriek tomu, že nebol riadne zistený skutočný stav veci v smeroch rozhodujúcich pre ustálenie oprávnenosti uplatneného nároku žalobkyne, ako aj jeho rozsahu, porušil zákon v ustanoveniach § 6, § 120 ods. 1, § 153 ods. 1, § 157 ods. 2, § 211 a § 219 O. s. p. v súvislosti s ustanovením § 420 ods. 1 a 2, § 415 a § 441 O. z.

1) zákona č. 140/1961 Zb. (ktorého úplné znenie so zmenami a doplnkami bolo vyhlásené pod č. 113/1973 Zb.; ďalšie doplnenie zákona bolo vykonané zákonom č. 43/1980 Zb.)